

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Tompá Mihály-utca 10. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás. Telefon-szám: 52. Telefon-szám: 52.</p>	<p>Felelős szerkesztő: KOMÁROMY ISTVÁN. Kiadó laptulajdonos: ID. RÁBELY MIKLÓS.</p>	<p>Az előfizetés díja: Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona. Egyes szám ára: 20 fillér. A hirdetés díja: Egy háromhasábos petítorsó térfogata 20 fillér. Nyilttér sora 50 fillér.</p>
---	---	---

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal hirdetését és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Világháború.

Ellenfeleinket a múlt héten mindenfelé offenzív szellem ragadta el. Nemesak az oroszok rugtattak nekünk az új fővezérlet örömeire, nemesak az olasz vitézek törtek be a tejtűket hétről-hétre Tirol, Karinthia és Karszt szikláin, de azért Cadorna jelentéseiben annyira előnyomulnak, hogy ha az mind valóság volna, akkor már Wien közelében járnának azóta, nemesak a Dardanelláknál pusztulnak az angol-francia csapatok, talán inkább a francziák, mint az angolok; hanem most már a nyugati harcztéren is magasra lobogott az offenzíva lángja. — Ugy látszik, hogy legujabban összebeszélte az entente: az új orosz fővezérlet támadó terveit elő akarta mozdítani az angol-francia front is a flandriai és francia harcztéren, mert egyidőben kezdtek offenzívát és lőn az ágyuknak olyan iszonyu dörgése, hogy megrendültek belé Páris ablakai, sőt Hollandiába is áthallatszott az iszonyu bömbölés.

Hogy az orosz harcztéren lassubbá vált a mi előhaladásunk, azt egyrészt az oroszok szembefordulása is okozta, de azonkívül az időjárást is kell okoznunk, mert olyan nagy esőzések voltak ott, hogy a moesaras vidékek folyói kiáradtak, a mélyebb helyeken tavak támadtak és az utakat fenékgig fölvetta a sár.

Egyébiránt pedig ennek daczára mégis sikerekről beszélhetünk az egész vonalon, még pedig nem mindennapi sikerekről és az orosz offenzíva ismét az egész vonalon visszavonulássá változott. Kénytelenek voltak belátni az új hadvezérek is, hogy igaza volt Nikolajevics Miklósnak, amikor evvel a vert hadsereggel menekülni igyekezett még a lengyelországi várak erős oltalma alól is. Ők is kénytelenek most belátni, hogy Oroszország belsőbb vidékein lehetnek olyan helyek, a hol talán még össze lehet szedni a sokszorosan megvert, öt hónap óta futó orosz hadakat.

Az új orosz fővezérek: Ruszkij, Alexejev és Ivanov azt hitték, hogy az emberpazarló taktikával biztosabb eredményeket érhetnek el. De két heti erőlködés után be kellett látni, hogy az orosz hadsereg ilyesmire most már nem alkalmas többé és valamint Nikolajevics Miklóst is a Kárpátokban oktalanul végbevitt emberpazarlás törte meg, úgy ők is az emberpazarló módon vesztettek rajta.

Nekünk, ha a dolgok valódi belső értékét vizsgáljuk, nem okoz fájó érzést az, hogy a mi offenzívánk 2 hét óta megakadt és úgy Galicziában és Volhyniában, mint északon Litvániában is kemény harcaink voltak az újra próbálkozó oroszokkal, a kik elől ideig-óráig itt is, ott is egy kissé vissza is vonultunk, ez nem baj, ez csak a nagy hadak birkózó hullámozása, a mely nekünk is több áldozatba került, mint előbb, de végre is az orosz hadsereg fizetett érte keserves vérdíjat és sikertelen támadásával újabb kudarcba kergette amugy is deprimált seregeit.

Északon Vilna elfoglalásával megindultak Eichorn, Gall-

vitz és Scholtz seregeinek körülkerítő mozdulatai Smorgon, Visnov és Molodecno felé. Ezek a mozdulatok az orosz sereg jelentékeny részét, mintegy öt hadtestet az ő hireik szerint bekerítéssel fenyegettek és fenyegetnek most is, mert még nem ért véget Hindenburg újabb terve. Annyit már tudunk, hogy az ütközetek folyamán többször volt pár ezer fogolyról szó, legutóbb pedig 22000 oroszot fogtak el a német seregek azon a vidéken.

Ettől északra Dünaburgért folyik a harc és ott áttörték az orosz hadállásokat a vár körül, valamint a bekerítő mozdulatokban is ismét áttörték az orosz hadvonalat.

Délebbre Lipót főherceg bajorjai és a mi csapataink harcizva haladnak Minszk irányában Baranovicze tájékától keletre, odább délre Pinszk körül csend van Mackensen seregeinél.

A moesárvidéktől délre a mi seregeinkkel próbálkozott az orosz offenzíva több helyen egymásután. Előbb Kelet-Galicziában Tarnopol vidékén, majd mikor ott megbukott, akkor az Ikva partján Volhyniában, végre mikor ott sem bírta tovább, akkor a galicziái határszélen Alexiencznél, majd a Styr partjain Dubno és Luck körül nyomta vissza seregeinket. De az orosz offenzíva, daczára a municziópazarlásnak és a 10—12 vonalas támadásoknak, mindenütt megbukott és ma már ismét ők vonulnak vissza előlünk a Putilovka folyó mögé, mert átkaroló mozdulataink arra kényszerítették őket.

Nehezen akarják elhagyni a román határt, mert az nekik biztos védelmet nyújt délfelől az átkarolás veszedelme ellen, míg ha tovább kell vonulniok Kiew felé, akkor mi bemehetünk Besszarábiába és veszélyeztethetjük a Fekete tenger vidékeit és elzárhatjuk Romániát is Oroszországtól s így politikai befolyásunk erősödik.

Miután az egész vonalon megbukott az orosz offenzíva, most északon Riga irányában emlegetnek újra támadó mozdulatokat orosz részről. De azt hisszük, megbirkózik velük a német sereg.

A délkeleti, vagyis szerbiai harcztéren ágyuzások voltak főleg Belgrád körül és a Száva mentén.

A délnyugati, olasz harcztéren csendesebben folytak valamivel a dolgok, mint előbb, de nem hiányoztak egyes harcizok a tirolai és karinthiai határokon s a doberdói fensíkon.

A francia flandriai harcztéren kitört váratlanul a heves offenzíva iszonyu ágyuzással (50—70 óráig egyfolytában), de nem nagy eredményt értek el. Igaz, hogy Arras környékén Loosnál a német front a második vonalba húzódott vissza és municziót is otthagytak beépítve az erődökben, valamint Rheims vidékén is az első védelmi állások összelövése után hátrább vonultak a németek, de a front nincs áttörve, a támadó ellenség sokat vesztett halottakban és foglyokban is úgy itt, mint a Champagneban és az Argonnokban úgy, hogy ma már meghiusultnak tartják a nyugati angol-francia offenzívát is.

Hiába akarták utánozni ők is, az oroszok is a mi gorliczei áttörésünket, nem elég ahhoz az ágyuk sokasága, szükséges a hadseregek megfelelő szelleme is.

A németek pedig ellentámadásokkal máris igyekeznek visszavenni a néhány elveszített árkot és erődítést.

A Dardanellák körül és Mezopotámiában s a Kaukázus tájain a törökök győznek s most már Bulgária állásfoglalásával van rá remény, hogy a szövetséges seregek egyesülhetnek Belgiumtól a Dardanellákig s a Szuezi csatornáig és így sikeresen szétválaszthatják egymástól az ellenség seregeit és országait.

Ezek a sikerek a jövő várható sikereivel együtt közelebb hozhatják a békét, mert az entente meggondolhatja: érdemes lesz-e a télen is hadban állani kedvezőtlen helyzetben, hogy a tavasszal könnyebben és gyorsabban elbáncssunk velük?

Városi közgyűlés.

Városunk képviselőtestülete szeptember hó 30-án dr. Kovács László polgármester elnöklésével közgyűlést tartott, melyen a tisztviselőknél kívül jelen voltak: Bodor István, Braun Zsigmond, Benyo Béla, Benyo László, Cseh János, dr. Kármán Aladár, Loysch Ödön, László Hugó, Lévy István, Marikovszky Géza, Medveczky Sándor, dr. Ráróssy Gyula, id. Rábely Miklós, ifj. Rábely Miklós, Rónay Gyula, Samarjay János, Széman Endre, Stolcz Zsigmond, Süteő István, Szabó József m., dr. Veress Samu, dr. Weinberger Rezső és Zachar Gusztáv.

Dr. Kovács polgármester kegyeletes szavakkal emlékezett meg a puritán polgári erényekben gazdag s mostanában elhunyt id. Csapó János és Koreny Pál városi képviselőtestületi tagokról. Indítványára elhatározták, hogy emléküket jegyzőkönyvben megörökítik s a gyászoló

családdal jegyzőkönyvi kivonaton a képviselőtestület részvétét tolmácsolják.

A városi állatorvosi ügykörre vonatkozó, jóváhagyott szabályrendelet tudomásul vétetett és október 4-én életbe lép.

A szatmári 5-ik cs. és kir. gyalogezred ittéléte által 10 hónap és 11 nap alatt felmerült költségek 47104 korona 47 fillért tesznek ki; ebben benn foglaltatnak a javítási költségek és a 65 szállás után fizetendő díjak (mintegy 24000 koronát tesz ki a háztulajdonosoknak fizetendő összeg) s az 1914. október 5-ike óta felmerült és még ezután kifizetendő költségek. Fedezeti összeg van erre 12699 korona 65 fillér s így fedezetlen hiány 34404 korona 82 fillér, mely összeg előszerzésére a tanács váltókölesön felvételét javasolja. Az összeg megtérül a beszállásolási adóból. A közgyűlés névszerű szavazással egyhangulag elhatározta a kölcsön felvételét s ezzel a polgármestert megbizta.

A gyámpénztári pénzkészletnek 1916. évre való elhelyezése tárgyában a számadást vizsgáló bizottságba Zachar Gusztáv és id. Rábely Miklós választották be és a pénzkészlet gyümölcsözőleg való elhelyezésére vonatkozólag elfogadták a nem érdekeltek szavazatával egyhangulag a tanács javaslatát, mely szerint 40% a rimaszombati takarékpénztárba, 30% a gömörmezei nép- és iparbankba, 20% a gömörmezei takarékpénztár és hitelbankba, 10% a rimaszombati kereskedelmi és közgazdasági bankba helyeztessék el felmondáshoz nem kötve 5% kamatozás mellett.

Az iparos tanoncziskola 1914—15. évi számadása 4070 kor. 60 fillér bevételi és kiadási összeggel elfogadtatott.

Az állami elemi iskolai gondnokság mandátuma lejárván, a képviselőtestület a kinevezett 10 tag mellé tizet választott; ezek: Boczkó Dániel, Bodor István, dr. Kármán Aladár, Loysch Ödön, dr. Löcherer Tamás, Medveczky Sándor, id. Rábely Miklós, dr. Ráróssy Gyula, Stolcz Zsigmond és Zachar Gusztáv.

A legtöbb adót fizetők névjegyzékének kidolgozása céljából Zachar Gusztáv, id. Rábely Miklós és Braun Zsigmond képviselőkből álló bizottság küldetett ki.

A városnak Samarjay Jánossal egy régi

járdaépítési célra megvett területből kifolyó adás vételi ügyben bemutatott szerződés jóváhagyatott.

A közgyűlés a gömörmezei takarékpénztár és hitelbanknak a Gizella kisdédvő intézet céljaira küldött 50 koronás adományáért hálás köszönetet szavazott.

A gyepmester céljaira egy igás ló ára, 611 korona 30 fillér kiutalásához a közgyűlés hozzájárult. — A Fábry Zoltán rendőrkapitánynak hadbavonulása idején tévesen kiutalt fizetékülömbözetnek: 400 koronának visszafizetésére október 1-től kezdve hat havi halasztást adott a közgyűlés.

Az iparos tanoncziskola 1915—16-ik évi költségvetése a város 1586 koronás hozzájárulásával helyben hagyatott s az iskolai alapvetés költségvetése 950 korona 31 fillér fedezeti és szükségleti végösszeggel záradékoltatott.

A Káposztás Nagy Mária, Csenka Vilmos, Tompa szobor, Lenner Nándor, Árvaházi, Jánosdeák Kálmán, Uszoda, Tüzoltó zászló, 7 éven felüli elhagyatott gyermekek, Bokrányi, Munkássegély, Gazdasági egyesület, Sirhely alapok költségvetése 1916-ra elfogadtatott.

A villamos telep 1914. évi számadását a közgyűlés szintén jóváhagyólag vette tudomásul. — Az 1914. évi veszteség számla összege: 85846 korona 24 fillér; a nyereség-számla összege: 16909 korona 11 fillér tiszta nyereség feltüntetésével 68937 korona 13 fillér, a zárómérleg is jóváhagyatott. Tóth Béla igazgató jelentésében leírásokat javasol s megállapítja, hogy 1914-ben 435 előfizető közül többen kiléptek eltávozás miatt s 3300 koronával kevesebb volt az áramfogyasztási jövedelem, mint előbb. — Az igazgatóság jegyzőkönyvi határozatban sajnálattal vette tudomásul a csökkenést; jóváhagyta a költségvetést és a tanácsot javaslatlételre hívta fel. — A tanács a közgyűlésnek a számadás és költségvetések elgondolását és jóváhagyását ajánlja. — Az értékcsökkenési alap dotálására nézve — miután még normális év nem volt, a döntést elhalasztandónak tartja; az értékcsökkenési alap külön számlán vezetendő addig is, míg az alapszabályok módosítására sor kerülhet s a vállalat teherbíró képességéről

TÁRCZA.

Kárpátokban.

Ott, ahol az ágyúk rémesen dörögtek,
Hol hős katonáink mind előre törtek,
Beh sok sírhalom áll összekuszált sorban,
Fenyvesek tövében, vad cserjebokrokban,
Búsan, elhagyottan...

Akik ott alusznak, akik ott pihennek,
Fiatalok voltak, élni is szerettek.
De a csillagok közt másként volt megírva,
Hullócsillagokkal nekik is le kellett
Hullani a sírba...

Pedig mennyi szépet hittek és reméltek!
A jövőbe mily nagy bizalommal néztek!...
Ah, de mindannyiuk tündöklő jövője,
Most megölt bizalmak, tönkrevert remények
Rideg temetője!

Harczoltak vitézül hazáért, királyért,
Otthonmaradtak édes nyugalmáért;
Nótáiktól gyakran hangzottak a bérczek
Es törtek előre a derék vitézek,
Addig, a míg éltek...

Aztán?!... Vakító éj borult rá a tájra...
Pedig mindegyiket szerető kar várta!
Talán most is várja... de hiába várja...
Bucsu nélkül mentek a nagy Nirvanába,
Boldogabb világba...

Erdős Kárpátoknak dalos madárkája!
Szállj, repülj az alvók jeltelen sírjára.
Csicseregélj nekik: „Szabad honban élünk!
Nem küzdtek hiába, nem haltak hiába
Hősi halált értünk!”
Paal Gyula.

Néhány lap Jolsva történetéből.

Irta: S. SZABÓ JÓZSEF.

(Vége.)

Fabriciust Jolsva városa saját költségén küldte ordinatióra Wittenbergbe, ahol Filo

Bertalan szentelte pappá. Ily módon akarta a város még jobban megszilárdítani a lutheri reformációt. De meg kevés is volt a lelkes, mert némelyek a vidékről a töröktől való félelemtől elmenekültek, mások pedig az igaz orthodoxa religiótól elhajlottak (kezdődik a lutheránizmus és kálvinizmus elválása).

Fabriczius 1599-ben a murányi u. n. alma fraternitas esperese, 1601., 1604-ben és 1610-ben ugyanaz. Alatta hozták meg 1604-ben a Fried és Rimanovi féle articulusok alapján az u. n. restéri kánonokat. Ezek szerint a murányi és csetneki fraternitas, mint egy superintendencia, önállóan szervezkedett, seniorait is superintendenseknek nevezte. Önállóságát 1610. július 10-én Thurzó György nádor is elismerte. Erről, valamint a lelkészeknek s azok özvegyeinek és árváinak egyes kiváltságairól szólnak azok a privilegialisok, amelyek Thurzótól, Bocskaytól, Bethlentől, Széchy Györgytől találhatók a csetneki esperességi levéltárban. (L. ide vonatkozólag e levéltárban Protocollum Pechelianum és Mikulik József: A gömöri ág. hitv. evang. esperesség története. Theol. Szaklap 1914. évf. 56 l.)

Jolsván két lelkészük volt a lutheránusoknak, mint Csetneken is. Ezek a fraternitas főhelyei; itt tartja az gyűléseit. Jolsván többször, mint Csetneken is, mert ez a legnépesebb gyülekezet. Papjai a fraternitas esperesei, mint Fabriczius után Lovcsányi Kristóf, utána Mayer András. Az első lelkész a parochus, az ordinarius minister, a másiknak neve diakonus. Bizonyos, hogy a jolsvai egyháznak 1673-ban történt üldöztetéséig és szétszórásáig állandóan megvolt mindkét lelkészi állása, sőt még azután is. Fábrival egyidejűleg a második lelkész kis ideig 1594-ben és után Lehotai Skultéti Máté volt, aki aláírt a Rimanovi-féle törvényeziknek. Skultéti Gezelről ment Jolsvára, innen pedig Ochtinára 1603. körül. (Protocollum Rimanovianum p. 19. Csetneki esperességi levéltár). Ugyanezen protocollumban az 1596-ik évi visitatio a jolsvai eklézsia doctorait (papok,

tanítók) tisztáknak (haeresistól menteknek) találta. A templom is a főoltárral és keresztelőd medenczével (baptistenum) tiszta volt. Két kehely a templomban. A Rimanovi-féle articulusokat az egész közönség egyértelműleg elfogadta. Filiái Jolsvának ekkor Chisnyó, Copras, Mnissan, Lehota, Lubenik, Taploca. Lelkésze az 1673-iki üldöztetés előtt Lovcsányi György, aki már mint nyustyai lelkész jelent meg a pozsonyi vértörvényszék előtt. Fejlesztésre ítélve, Komáromba hurczolták; ott a sok szenvedés megtörte s áttért a római egyházba. Az üldözések végével ismét az evangélikus hitet vette fel s Tamásiban (akkor lutheránus egyház) lett pap. Ott volt még 1704-ben is.

Lelkészi díjlevelek is vannak a városi régi jegyzőkönyvben az 1688. és 1695-ik évekről. Az első inkább jövedelmi bevallás, amely feltünteti az egyház birtokait, jövedelmét, a lelkészek jövedelmét, a stólat, a rector, cantor, harangozó, iskola jövedelmét, a tanulók életmódját. Ebben prima és secundarius lelkészeiről tétetik említés. Az 1695-iki részletes díjlevélben a második lelkész ismét diakonusnak van nevezve.

Érdekes, hogy a jolsvai és környéki parochiák a murányi várba fizették a pactatapénzt. Mi volt ez a pactata? Az esztergomi érseknek járó tizedváltás. Ezt az érsek a fiscusnak adta bérbe, a fiscus pedig Murányvár fenntartására fordította. Így szedték a pactatát előbb a Széchyek, aztán Wesselényi perceptoraik által. 1615. jan. 20-án egy bizonyos Petrus nyugtázza (latinul) a Fabriczius György jolsvai lelkésztől felvett, Szentgyörgynaptól járó, évi pactatapénzt 8 magyar forintot. Azután Kövy András, Senyői András, Szabó Márton murányvári perceptorok szép magyar irással nyugtázzák a 8 forint pactatapénzt. Jolsván vették fel és személyesen irták be a protocollumba. Nézzünk közülök egyet!

„Pro anno 1662. die 10. Aprilis Percipiáltam Jolsvai Prédikátor Uramtól eő Kgytül úgy,

tiszta képet nyerhetünk. A közgyűlés elfogadta az előterjesztett javaslatot.

Pásztor Pálnak 100 korona, Csizy Kálmának 80 korona előleg engedélyeztetett.

Számos illetőségi kérelem megtagadása után a tisztviselők drágasági pótlék iránt beadott kérelme felett döntött a közgyűlés akként, hogy a tüzelőanyag beszerzésénél a fa ára 1916. január 1-től tíz hónapon át havonkénti részletekben levonassék a fizetésből s a X. és XI. fizetési osztályban levő tisztviselőknek a fa díj talanul, a többinek méterenként 1 korona fuvarért szállítja be a város a fát.

A Gizella kisdudóvó intézet 1916. évi költségvetése 1073 kor. 08 fillér fedezetlen hiánnyal zárul.

A tanács javaslatára a közgyűlés elhatározta, hogy a rendőrség céljaira a régi róm. kath. iskola emeleti helyiségét hat évre — évi 1820 korona bérért — kibérel s ott nyer elhelyezést a rendőrkapitányi hivatal; az őrmester bent kap lakást.

Végül a polg. áll. leányiskola költségvetése fogadtatott el közel 300 korona megtakarítással s ezzel a közgyűlés véget ért.

A háztartási fémtárgyak rekvirálása.

Vasárnap, szeptember 26-án a „Hivatalos Lap”-ban a honvédelmi miniszternek egy újabb rendelete jelent meg, amely a háztartásokban használatos fémtárgyaknak, főként edényeknek, egyszerű asztali készleteknek, mosó- és főzőüstök, tűzhelyekbe beépített vízmelegítők csapokkal együtt, fürdőkádak, fazekak, lábasok, egyszerű gyertyatartók, vasalók, sárgarézláncok, butorlábak, rézkillensek, zárpajzsok stb. hadi czélokra való igénybevétele iránt intézkedik.

Ennek az intézkedésnek az a célja, hogy a hadsereg fémszükségletét bármilyen hosszú háború esetére is biztosítsa.

Köztudomású tény az, hogy ellenségeink bizton számítottak arra, hogy bennünket és szövetségeseinket a világpiacztól elvágván, a háború folytatásához szükséges fontos nyersanyagok, főként a fémek tekintetében kizárhatatlanok. Ellenségeinket ezen a téren is keserves csalódás éri.

mint mostani Gömörvármegyei Esperest Uramtól (t. i. Mayer András) Pactatát, akivel tartozott Kegyelmes Urunknak Gróf Hadadi Wesselényi Ferencnek, Méltóságos Magyarországi Palatinusnak, Kegyelmes Urunknak és Ngának nyolcz forintokat I. c. p. 8., kívül őt kegyelmét megnyugtatom. Senyei András.

Hej! jó magyar világ volt akkor a murányi várban! De más korszak jött. Ezt jelzi már 1683-ból a *Draheim* Vilmos neve és latin nyugtája. Egy nagy fáradsággal megfogalmazott alázatos magyar instatiát is találtam ez időből külön lapon a jegyzőkönyvben. Irta Debreczenből *Lipcei* Tamás egy szegény, együgyű ember, mint maga mondja. 1679-ből való. Kívül ez áll:

„Ez levelem Adassék Jolsva városában Lakozó Betsületes Bíró Uramnak Eskütyivel edgyütt hamarsággal.” volt pedig ez a „betsületes bíró” *Szücs* István. Azt kérte tőle és „eskütyeitől” *Lipcei* Tamás, hogy adják meg neki, amit Eperjes alatt a táborban ígértek.

De menjünk még vissza az egyházhoz! A *Protocollum Regio Szentkeresztianum* szerint (a csetneki esperességi levéltárban van) 1681-ben nem volt Jolsvának prot. lelkésze. A templom, parochia és iskolalátogatások miatt a patronusok oltalmát kérte a fraternitas. Ugyanezen *protocollum* szerint Jolsva lelkésze már 1683-ban maga *Szentkereszt* János alesperes. Ugy látszik, ő vitte a fraternitás tollát; *protocolluma*, mely 1669-től 1709-ig terjed, az esperesség ezen időszakban tartott gyűléseinek végzéseit s azok aktáit tartalmazza.

A reformáció óta magasabb iskola is működött Jolsván. Tanárai, illetve rektorai: *Fabricius* György, *Lányi* Illés, *Sinapius* Dániel híres emberek. A városi régi jegyzőkönyv 1682-ben *Dobrik* Györgyöt említi rektorául. A tanulók fenntartására a következők szolgáltak: A város lakóinál reggeli és esteli kéregetés (ősi német szokás; Luther is *propter panem Deum!* kiáltással és énekléssel járta be

Most már megállapítható, hogy azok a szerkesztési intézkedések, melyeket a kormány a fémszükséglet biztosítása végett tett s amely intézkedéseknek egy program szerint végrehajtott pontja a most kiadott rendelet is, a hadsereg fémszükségletét beláthatatlan időre képesek biztosítani.

Hogy a kormány megóvja a közönséget az ezzel a rendelettel járó esetleges kellemetlenségektől, gondoskodott arról, hogy a hadi czélokra igénybe vett fémedények zománczedényekkel, önzott vasedényekkel s más hasonlókkal lehetőleg teljesen pótolhatók legyenek s hogy a fémtárgyak bevonása következtében beálló kereslet az árakat fel ne szöktesse, egyidejűleg a csiszolt, zománczolt és önzott vaslemezdedények, öntöttvas edények és vas mosóüstök legmagasabb árát is megállapította.

Az az ár, amit a hadi czélokra igénybe vett fémtárgyakért fizetni fognak, szakértők véleménye szerint is méltányos, de minden esetben legalább is akkora, hogy pótló tárgyak beszerzését lehetővé teszi.

Az igénybevétel csupán a vörösrézből és nikkelből és a vörösréz ötvözeteiből (sárgaréz, tombak, bronz) készült tárgyakra terjed ki.

Az igénybe vett tárgyakat bejelenteni nem kell és beszoállításuk csak folyó évi november hó 30-ka után fog külön elrendeltetni, ezen időpontig azok birtokosaik használatában maradnak.

A rendelet kibocsátása és az igénybe vett tárgyak beszoállításuk között tehát két hónapnál hosszabb időköz van. Ezen időköz arra szolgál, hogy mindenkinek kellő ideje legyen a hivatalos rekvirálással járó alkalmatlanságoktól szabadulni.

Hogy ugyanis a hivatalos rekvizíció úgy az azt végző bizottságoknak, mint a nagyközségnek megkönnyíttessék, a honvédelmi miniszter megbízta a Magyar Szent Korona Országainak Fémközpontja Részvénytársaságot (Budapest, V. Nádor u. 5.), amely vállalat nem nyereszkesre alakult, hanem a hadsereg részére szükséges fémek bevásárlásában a hadvezetőségnek kereskedelmi szervezete, hogy az igénybe vett fémtárgyak összevásárlására egy, az ország minden részébe szétágazó, kereskedő szervezetet létesítsen. A Fémközpont megbízottjai,

naponként Magdeburg utcáit); a lubenyiki és chisnyói malmok jövedelmének egy része; végül a patronusoktól tehetségük szerint nyújtott mindenkor segély (semperi quadragesimali).

A jolsvai kat. egyház újraelakulása után a bécsi udvar mindenképpen igyekezett az egyház jövedelmét (s egyuttal híveit is) szaporítani. Ezt mutatja a vármegyei jegyzőkönyvben *Bakó* János plébános idejében történt följegyzés, mely szerint a Jolsva környéki molnárok, vas- és faművesek czéheinek (*cehales molitorum, fabricorum lignariorumque*) alapszabályait csak oly feltétellel volt hajlandó a kormány megerősíteni, ha abba még a kegyességre vonatkozó *articulus* is bevételik. Eszerint tartoznak a czéhek valamely kath. egyház jövedelméhez évenként bizonyos adománnyal járulni. A czéhek erről írást adtak, mely is a következő: „Hogy ami mesterségünknek annál jobban lehessen előmenetele, mivel Istennek segítségével nélkül semmi állandóság nem lehet, ezek okáért Istennek jóvoltáról megemlékezvén, egyenlő akaratból választottuk magunknak a megirt Ns. Gömörvármegyében Murány völgyén Jolsva nevű városban levő szentegyházat, akihez esztendőnként mindenkor Szent György napján a mi szegény czéhünk értéke szerint bizonyos alamiznaadással tartozunk, ezt azon szent egyház szükséges épületére és Isten szent neve dicséretére (attul mindenpenemű áldásokat várván) kívánjuk fordítani. És ugy a megnevezett szent egyház lesz ezen czéhnek bizonyos hely, ahová Istennek tisztességére való alamiznaalkodással tartozni fog esztendőnként.”

Jolsva város régi jegyzőkönyvéből érdekes és reális következtetést vonhatunk a lakosok faji jellegéről és nyelvéről is. A jegyzőkönyv 1566-tól 1595-ig vegyes nyelvű. Legnagyobb részt latin, egy pár német. A végzés egyes részei azonban túlnyomórészt magyar bevezetve. 1595-től már a tót nyelv használata csaknem kizárólagos. 1660-ban *Szabó* György bíróságában feltűnik egy két magyar bejegyzés, 1679. és 1680-

leginkább vaskereskedők, jogosítva vannak az igénybe vett tárgyakat szintén minden nyereszkesedés kizárásával, hatóságilag megállapított áron összevásárolni s azokat a hadvezetőség céljaira a Fémközpontnak adják át.

November 30-ig az is szabadságában áll mindenkinek, hogy fémtárgyait akár a „Fémet a hadseregnek” akár a „Vasmoszarat rézmosszárért” név alatt működő hazafias fémgűjtés céljaira felajánlja.

November 30-ika után azonban el fog rendeltetni az összes igénybe vett fémtárgyak kötelező beszoállításuk. A rekvirálást e czélra alakított bizottságok bonyolítják le.

A hadi czélokra igénybe vett fémtárgyakat beszoállításuk elrendelése után ezekhez a bizottságokhoz kell beszoállítani, kívánatos tehát, hogy az esetleges bajok elkerülése végett fémtárgyait saját érdekében kellő időben vastárgyakkal pótolja.

Ha azonban ez a pótlás a beszoállítás idejéig meg nem történt s birtokosa a beszoállítandó tárgyat egyáltalán nem nélkülözheti, az ily tárgyat a beszoállításra kifizetett első időpontban sem kell beszoállítani; azonban a tárgyak birtokosa köteles azokat személyesen vagy megbízott útján az átvételi bizottságnak bejelenteni. A bizottság azután mérlegelve a körülményeket, a nélkülözhetetlenség és a pótlás nehézségének mértékéhez képest rövidebb vagy hosszabb határidőt tűz ki a tárgyak beszoállítására.

Az intézkedés egész szervezete alkalmazkodni kíván az életviszonyokhoz s az állam szükségletét oly módon kívánja kielégíteni, hogy a közönség érdeke lehetőleg megkíméltessek.

Előfizetési felhívás.

A „Gömör-Kishont” várm. közlöny **harminczhatodik** évtolyamának IV-ik évfolyamát október hó 1-én kezdte meg.

Sem hangzatos frázisokra, sem öndicséretre nincs szükségünk, mert hiszen ez ugyanis hiábavaló akkor, mikor csakis az olvasóközönség józan, komoly ítéletéről lehet szó.

A lap három és fél évtizedes múltja min-

ban is több magyar tanácsvezetés található (jegyző ekkor *Madarász* Dávid). Latin is előjön egy pár imitt-amott. De a többi mind tót. Látjuk ezekből, hogy Jolsván 1595-ig a beköltözött művelt német elem kormányzott, attól kezdve a tótok kerekedtek felül. A murányvári Wesselényi-féle magyar világ hatása Jolsva is észlelhető. Ekkori bírái a magyar *Szabó* György, *Szücs* István és mások.

A város bírái a XVI. században így következnek sorban: 1551. előtt *Crommer* Fábán. Igazolja ezt az 1551-ben Jud András háza ügyében kelt tanácsbírói határozat. Ekkor kihallgatták *Kopka* György öreg esküdtet, aki bizonyította, hogy az egész város, abban Jud András háza is leégett a *Crommer* Fábán bíróságában. Az 1551-iki tanácsvezetésben bíróul *Ziegel* Jakab van említve. 1565—1568-ig bíró *Orbany* György. Az ő idejében 1566-ban zálogosította el a város közönsége az eklzsia szántóföldjét és réjtjét. Kétségkívül akkor szűnt meg a régi kath. egyház. Jolsván tehát az 1566. évet vehetjük a reformáció kezdő idejéül. Ekkor lépett fel *Medici* Miklós, mint reformátor. A város bírája továbbá 1568—1570-ben *Marcus* Balázs. Alatta 1568-ban adott *Maschko* Menyhért murányi kapitány a jolsvai vasműveseknek szabadalomlevelet. *Marcus* után 1571-ben *Sartori* Benedek következett a bíróságban. 1577-ben megint *Orbany* György a bíró; 1585-ben *Crommer* János, 1592-ben *Stephanidis* Sylvester, 1593-ban *Emrichdiak* György, 1594-ben *Gromann* Elek, 1595-ben *Gyuroantal* András. Vele kezdődik a tót nyelvű jegyzőkönyv. 1597-ben *Kukuk* (vagy *Kukuka*) *Lukács*, 1602—1603-ban *Brezoresky* István, közben még valamely években *Wido* *Lukács* és *Brezoresky* Benedek voltak Jolsva bírái.

Egyit jegyezgettem fel s hozok másoknak is tudomására a civium oppidumról, ahogy régi jegyzőkönyve büszkén és állandóan nevezi a sokképen kiváltságos Jolsvát.

dennél beszédesebben igazolja azt, hogy a vármegye széles köreiből igyekezett a közélet ez organuma komolyságával és mindig tárgyilagos irányával a megfelelő magaslatra emelkedni. Igyekeztünk hű képet adni az eseményekről s a köz- és társadalmi élet terén nyugodt hangon, a szélsőségektől mindenkor óvakodó hangon bírálatot gyakorolni; nem egyszer egy-egy életrevaló s a gyakorlati megvalósításnál tényleg helyesnek bizonyult eszme felvetésével irányítóként a köz javára működni.

Régi jelszavunk a közérdeknek becsületes, önzetlen munkálása, s emellett ezután is híven kitartunk, mert egyedül ez az út bizonyult minden tekintetben helyesnek, ez vonzza körünkbe a munkatársak készséges gárdáját s lapunk barátainak és előfizetőinek számát csakis ez az irány gyarapíthatja!

Felhívjuk tehát lapunk barátait, hogy a harmadik negyedév végén lejárt előfizetésüket megújítani sziveskedjenek, nehogy aztán a lap expediciójában zavarok forduljanak elő.

Azokat pedig, kik előfizetői kötelezettségeiknek nem tettek eleget, kérjük, hogy hátralékaikat haladéktalanul sziveskedjenek beküldeni, mert ellenkező esetben a lap küldését beszüntetjük.

Előfizetési árak: Egész évre . 10 korona.

„ „ Fél évre . . 5 korona.

A kiadóhivatal.

Hirek és vegyesek.

Szabadságon. Mult héten városunkban tartózkodott a rövid szabadságon levő dr. Szabó Elemér főtörzsorvos, továbbá dr. Heinrich Béla gyermekmenhelyi igazgató-főorvos, ki jelenleg a Ftravniki (Bosznia) katonai kórháznál tesz szolgálatot; s itt volt dr. Seidner Mór szécsényi ügyvéd főhadnagy, — Seidner Bernát fia — ki Radymnoról jött haza 14 napi szabadságra.

Előléptetés. Saldos Árpád a 6. honvédszázadban szolgálatot tevő hadnagy 1915. szeptember 1-ei ranggal főhadnaggyá lett előléptetve.

Kitüntetett orvos. Dr. Adriányi János dobsinai városi orvost, a 39. honvéd gyaloghadosztály egészségügyi intézetéhez beosztott szolgálaton kívüli viszonyban levő honvédtörzsvost megérdemelt kitüntetés érte, amennyiben Ő Felsége az ellenség előtt tanúsított kitünő és önfeláldozó magatartása elismerésül neki a koronás arany érdemkeresztet adományozta a vitézségi érem szalagján.

Változás a kir. tanfelügyelőség-nél. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Lőrinczy György kir. tanácsos, kir. tanfelügyelőt Gömör-Kishontvármegyéből Nyitra vármegyébe helyezte át és a tankerületek, illetve a tanfelügyelőségi kirendeltségek vezetésével megbizta. Az országos nevű író, ki a Petőfi-társaság egyik oszlopos tagja s a Ferencz József-rend lovagja, a miniszter saját kérelmére helyezte át s a vármegyei tankerület ideiglenes vezetésével Bihary István vármegyei kir. segéd-tanfelügyelőt bizta meg. A hivatalátadás folyó hó 1-én megtörtént.

Halál után kitüntetés. A hadsereg-főparancsnokság az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismerésül a hősi halált halt dr. Juraskó Jenő 9. honvéd gyalogezredbeli tart. zászlósnak az I. oszt. ezüst vitézségi éremet adományozta.

Az elesett titkár kitüntetése. Hikisch Antal tart. főhadnagynak, a bolgár király volt titkárának, ki az olasz harctéren hősi halált halt, a király a hadiékítményes 3. osztályú katonai érdemkeresztet adományozta.

Hős századparancsnok. Mindig örömmel adunk hírt fiaink vitézségéről és hősi magatartásáról különösen akkor, ha a hősök a mi iskoláinkkal vagy származásuk révén hozzánk valamelyes vonatkozásban állanak. Pólya Sándor Osgyan melletti Szépbokor-pusztai birtokbérő derék fiáról: *Lászlóról van szó*, ki mult évben tett érettségi az itteni főgimnáziumban s önként vonult be a losonci 25-ik gyalogezredhez mult év október végén. Május 7-én ment ki a harctérre s azóta halált megvető bátorsággal és hőiesen küzd az orosz

harctéren. Résztvett Przemysl és Lemberg visszafoglalásánál és Varsó bevételénél. Juliusban zászlósnak nevezetett ki s mint századparancsnok vezette legénységét az ütközetekben mindenütt diadalmasan előre. Századával egy falut rohammal vett be és kiszorította az ellenség állásából. Vitéz és hősi magatartása elismerésül az I. oszt. ezüst vitézségi éremmel lett kitüntetve a hős zászlós, ki legfelsőbb dicső elismerésben is részesült. A derék katona szép sikere az ismerősök körében általában méltó örömet keltett.

Kitüntetés. Wuffka János, Wuffka Ernő kir. műszaki tanácsos fia, aki a cs. és kir. 7. ik tüzérezredben szolgál és az olasz harctéren mint kadét teljesít szolgálatot, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismerésül az ezüst vitézségi éremet kapta, melyet a *trónörökös saját kezűleg tűzött föl mellére*. A kitüntetett jelenleg schrapnell által való sebesülés következtében a gräfendorfi kórházban fekszik.

Vizsgálóbírói megbízatás. Az igazságügyminiszter a miskolci kir. törvényszék területére a vizsgálóbíró állandó helyettesül a városunkbeli származású dr. Kalocsay Kálmán kir. táblai bírót, Benyo László polgártársunk vejét rendelte ki.

Áthelyezés. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a városunkbeli származású dr. Uthy Kálmán kir. tanfelügyelőségi tollnokot Árvavármegyéből Pozsonyvármegye kir. tanfelügyelőségéhez jelen minőségében áthelyezte.

Búcsú vacsora. A mult héten kedden este a „Rimaszombati Katholikus Olvasókör“ *Bencsik* Sándor újonnan kinevezett tornai plébánost, az egyesület volt ügybuzgó titkárát búcsúztatta el barátságos vacsora keretében, amelyre körülbelül 45 köri tag jelent meg. Vacsora közben Váry János elnök méltatta *Bencsik* Sándor érdemeit s meleg hangon búcsúzott el tőle a kör nevében és sok szerencsét kívánt neki új állásához. *Bencsik* Sándor válaszában meghatva mondott köszönetet a beléje helyezett bizalomért és szeretetért és jelezte, hogy a körnek továbbra is tagja akar maradni a távolban is s a kör javára 200 kor. alapítványt tett le. *Stolcz* Zsigmond keresetlen szavakkal emlékezett meg a búcsúzó titkárról, aki a kört sok jó tanácsal és buzgó kintartással és szeretettel vezette. Reá és az új titkára: *Cservenka* Béla hittanárra üritette poharát. Az egybegyűltek éjtéligen együtt maradtak barátságos emlékezések között.

Adókvető bizottság. Az 1915. évre szóló bányaadó, valamint a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyesületek adója október 7-én fog tárgyalatni a rimaszombati adókerületre vonatkozólag. A tárgyalás a városházán lesz *Boczkó* Dániel elnöklésével. A bizottság tagjai: *Bodor* István, *Dickman* László, *Jellinek* Bertalan és id. *Rébely* Miklós.

Postai kinevezés. A m. kir. posta- és táviradaigazgató *Kamarás* János itteni posta- és táviradszolgát II. oszt. altisztté nevezte ki.

Elhunyt ápolónő. A paulai szent Vinczenednek az itteni közkórházba beosztott irgalmas rendű ápolónőt mély gyász érte. Egyik nemeslelkű s a szenvedő betegeket teljes odaadással és buzgósággal ápoló nővér: *Kosár* Rozália Brigitta ugyanis szeptember hó 25-én 40 éves korában hosszas betegség után elhunyt. Zogendorfi (Kajna) származású volt s évek hosszú sora óta végezte az itteni közkórházban ápolónői nemes hivatását. Temetése 27-én nagy részvét mellett ment végbe a közkórházból, az orvosi és tisztviselői kar dr. *Löcherer* Tamás igazgató-főorvos-sal élén — teljes számban megjelent a temetésen s a gyászszertartást *Széman* Endre prépost-plebános nagy segédlettel végezte. Az ápoló nővérek főnöknőjük vezetésével mélyen meghatva kísérték ki társukat utolsó útjára.

Halálozás. *Branszky* Vendel nyug. roznyói főbányatanácsos, ki a roznyói társasáletnek egyik köztisztviselőben álló tagja volt, szeptember hó 29-én 74 éves korában elhunyt. Halála széles körökben keltett őszinte részvétet.

Hősi halál. A roznyói ügyvédi kamara egyik nagytehetségű s a társadalomnak közszerepében állott tagja: dr. *Pasteiner* Endre roznyói ügyvéd, a 25-ik gyalogezred zászlósa a Rowno melletti ütközetben orosz golyótól találva hősi halált halt.

A roznyói iparos testület egyik derék tagja: *Siskovics* János a harctéren szerzett betegségében a villachi kórházban elhunyt.

A 16-os honvédek voltak az elsők Breszt-Litovszkban. *Hadjy* altábornagy Breszt-Litovszk elfoglalásáról a következő táviratban értesítette Munkács város közönségét: „Az 1914. évi augusztus hó 25-iki tüzkereszt-évtordulóján a 39. honvéd gyaloghadosztály csapatai ismét hervadhatatlan babérral szaporították azt a dicsőségteljes koszorút, amelyet az immár egy éve tartó hadjárat alatt összefontak. Augusztus 26-án a hadosztály összes csapatainak közreműködése mellett a 16-ik honvéd gyalogezred beszercebányai zászlóalja volt az első, mely Breszt-Litovszk várába bevonult. A nemzetiszínű lobogó már 6 óraker büszkén hirdette a Bug keleti partján, hogy magyar honvédek voltak az elsők a fontos vár bevételénél. Büszkeséggel és örömmel adom ezt hírül s tisztelettel kérem, sziveskedjék ezt az érdekeltekkal megfelelően közölni.“

Temetkezési együleti gyűlés. Az ipar-testületi temetkezési egyület szeptember 26-ára hirdetett rendkívüli közgyűlése nem volt megtartható a megjelentek kevés száma miatt. Ma, folyó hó 3-án d. e. 11 óraker a kihirdetett tárgysorozattal a közgyűlés — tekintet nélkül a megjelenők számára — meg fog tartatni.

Gondnoksági ülések. Az áll. polgári leányiskola gondnoksága szeptember hó 25-én *Dr. Löcherer* Tamás elnöklésével ülést tartott. Az ülésen *Kárpáti* Sándorné igazgatónő referált az ügyekről s a jegyzőkönyvet *Alexi* Emma tanítónő, jegyző vezette. A jegyzőkönyv felolvasása után tudomásul vétetett, hogy az iskolába 153 rendes növendék iratkozott be, s hogy a létszám a mult évihez képest emelkedett. A gondnokság a benyújtott tandíjmentességi kérvények felett döntött ezután. Majd *Juraskó* Jakab gondnoksági tag, mint a számvizsgáló bizottság elnöke tett jelentést a vizsgálat eredményéről, mely teljesen rendben találtatott. Az 1915—16-ik tanévre vonatkozó, a várost illető költségeloirányzat fedezeti összegében 4310 koronában, szükségleti összegében 4015 kor. 80 fillérben állapított meg. Ezzel az ülés befejeztetett.

Az állami elemi fiu- és leányiskolák gondnoksága 28-án (kedden) tartotta ülését *Dr. Kovács* László polgármester elnöklésével. — Itt *Matolesy* Pál leányiskolai igazgató és *Türkölly* József fiúiskolai igazgató terjesztette elő az iskolákra vonatkozó hivatalos átiratokat, majd előbbi az 1914—15. évre vonatkozó jelentést olvasta fel, melyben a mult tanév folyamán mindkét iskolában előfordult személyi és tárgyi mozzanatok fel vannak sorolva. A hazafias ünnepélyeket mult évben is megtartották, a tantestület egy része az iskolán kívül nyert hivatalos alkalmaztatást, a növendékek gyűjtöttek szederlevelet, készítettek a katonák részére téli holmikát, gyűjtöttek a katonák karácsonyfájára és a vörös félhold részére stb. A napközi otthon a mult tanévben nem működött. — A jelentés tudomásul vétele után *Türkölly* József referált arról, hogy a katonaság által megrongált helyiségek rendbe hozatala miatt csak szeptember 16-án kezdődhetek meg a rendes tanítások. Beiratkozott eddig 306 növendék. Az 1914—15. évi számadások — melyek a bizottság által felülvizsgáltattak, jóváhagyólag tudomásul vétettek, s a gondnokság megállapította a várost illető költségvetést, melynek fedezeti és szükségleti végösszege ugy a leány- mint a fiúiskolánál 1200—1200 korona. Ezzel az ülés véget ért.

Főpásztori körlevél. Megjelent *Balás* Lajos roznyói püspök f. évi XV. számú főpásztori körlevele, amelynek latin részében pápai rendelkezést közöl a halottak napján tartandó 3 mise ügyében és egyéb szertartási rendelkezésekről értesít. Főhívatást közöl a lelkes korpótlék igények bejelentéséről. Miniszteri rendelet érkezett a 43—50 éves népfelkelők felmentése tárgyában. A vásár- és ünnepnap munkaszünet egyházi parancs alól felmentést ad a főpásztor a mai helyzetre való tekintettel. Elesett hősök sirjainak gondozását figyelembe ajánlja. A „Katholikus Karitás“ című segélyakcióra főhívja a figyelmet. Közli végül a Ker. Szeretet Orsz. Gyermekvédő Mű egyházmegyei kimutatásait.

Imádságok. Kemény Lajos Osgyán nagy-község ékesszavu és költői lelkü evang. papja „Keresd az Istent” czímmel a háborús időre gyönyörű imádságokat írt, melyek a mély valóságos ihletnek, lángoló hazaszeretnek szívhez-szóoló megnyilatkozásai. A szép imádságos füzet id. Rábely Miklós Fia nyomdájából került ki; ára 20 fillér s a tiszta jövedelem a megvakult és rokkant katonák javára fordítatik. Ajánljuk a lelkészek, tanítók és a közönség figyelmébe az imádságos füzetet, amelyet mindenki lelki gyönyörűséggei olvashat.

A III. hadikölcsönt a pénzügyi kormány folyó október hó 17-től november hó 17-ig boc átja nyilvános aláírás alá. Jelenleg csupán 6%-os szabad zárolt kötvényeket bocsátanak ki, még pedig október 30-ig 97.10 és azontul 97.40 árfolyamon. — Az új kibocsátásnak kétségtelenül jelenben is nagy sikere lesz. **Készpénzjegyzéseket a Rimaszombati Takarékpénztár már most is elfogad.**

Ujra sorozzák a 19—42 éveseket. A honvédelmi miniszter elrendelte a 19—42 éves alkalmatlannak talált és felmentett népfelkelő kötelesek újratorozását, illetve összeírását utóbbiaknak, kik igazolni tartoznak a hatóságoknak, hogy fölmentésük oka fennáll-e még. A szemlék okt. 21-től december 31-ig lesznek.

Mikor az asszony urát meglopja. Kisgömörben Farkas Mihályné folyó évi július hó 8-án összeveszett az urával és elhatározta, hogy őt elhagyja. — Mikor egy ízben az ura a mezőn dolgozott, felhasználta az alkalmat az asszony arra, hogy a lakásban lévő nyitott ládából ura által megtakarított és félretett 40 koronát ellopjon. — A helybeli kir. törvényszék szeptember 29-én tartott főtárgyaláson Lehoczky Márton kir. ügyész vádbeszéde után a tolvaj asszonyt jogerősen 8 napi fogházra ítélte.

A cukor maximális ára. Október hó 4-én, vagyis holnap, életbe lép a dr. Kovács László polgármester által a miniszteri rendelet alapján közzétett rendelete, mely a cukor maximális eladási árát megállapítja, melynél magasabb áron való eladás 2 hónapig terjedhető elzárást és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetést von maga után. E szerint első rendű süvegcukor kilogrammja kicsinyben 1 kor. 08 fill., (félkilogr. 55 f.), másodrendű finomítvány kilogrammja 1.07 K, (fél kg. 54 f.), 5 és 3 kilós süvegfinomítvány kilója 1 K 09 f., (félkilogramm 55 fillér.) *Kockacukor 50 kilogrammos ládából kicsinyben fogyasztónak: 1 kor. 12 fillér kilogrammja (félkilogramm 57 fillér. 5 kilogrammos dobozban kilogrammja 1 kor. 11 fillér.* Lisztcukor 50 kilogrammos ládából 1 korona 12 fillér kilogrammja (félkilo 57 fillér.) 5 kgmos doboz kilogrammja 1 korona 11 fillér (félkilogramm 56 fillér.) 100 kilos zsákból kilogrammja 1 korona 10 fillér (félkilogramm 56 fillér.) Ez a lényeges része a rendeletnek, mely minden üzletben kiteendő!

Drágább a dohány. Október elsejétől kezdődőleg a kincstár jelentősen emelte a forgalomban lévő egyes dohányfajták árát s a különlegességi dohányfajtáknál a drágulás 60—70%. Így akarta a kormány elejét venni a cigaretták ügynökök már-már nagyon is elfajult üzelmének, amennyiben az ügynökök tömegesen vásárolták össze a cigaretták dohányt és az ebből töltött cigarettákat nagy arányokban hozták forgalomba. — A dohány új ára 25 grammos csomagokban: Finom török dohány 60 fillér helyett 90 fillér. Herczegovina 44 fillér helyett 60 fillér. Középfinom török dohány 32 fillér helyett 40 fillér. Dráma dohány 24 fillér helyett 30 fillér. Legfinomabb magyar cigaretták dohány 16 fillér helyett 22 fillér. Cigarillos szívarka darabonként 5 fillér helyett 10 fillér.

Gondatlan anya. Helpán folyó évi augusztus 6-án Stagner Gyuláné szarvasmarhát legeltette a mezőn s 11 éves kis leánya: Gizi a közelben juhokat őrzött; vele volt 5 éves Jolán nevű testvére is. Előbbi tüzet rakott és sem ő, sem anyja nem ügyeltek a tűz körül settenkedő kis Jolánra, kinek ruhája tüzet fogott és a szerencsétlen kis leány olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy másnap meghalt. A helybeli kir. törvényszék szeptember 28-án tárgyalta az esetet s a gondatlan anyát 8 napi fogházra ítélte gondatlanságból okozott emberölés vétségé czimén, a jogerős ítélet végrehajtásának felelősségét a bíróság kimondotta.

Esküdtszéki tárgyalások. A helybeli kir. törvényszéknél holnap, folyó hó 4-én kezdődik meg az esküdtszéki tárgyalási ciklus. Első napon tárgyalják a rablás büntetével vádolt Szychelski András mocsár ügyét, második napon, 5-én pedig a rablás büntetével vádolt Machan János és társai: Kekenyák András és Pansura András bűnügyét. — Első napon Kolbay Sándor elnök fogja vezetni a tárgyalást s a vádhatóságot dr. Mészáros István kir. főügyész-helyettes képviseli. Az eset az, hogy Szychalski András (macskár) ujtantalvölgyi születésű, ugyanottani lakos, 30 éves napszámos 1915. február 10-én Ujantalfala község határában az ottani malomhoz vezető uton a klenőzi vásárról hazatérő Kovács György málnapataki földmives birtokából 383 kor. készpénzt elrabolt erőszakkal, előbb többször fejbeütötte az embert úgy, hogy az összeesett és nyolcz napon tul gyógyuló sérelmet szenvedett. A főtárgyaláson 16 tanu és két orvosszakértő van behíva. A második napon Cseh István kir. táblai bíró esküdtbíróági helyettes elnök fogja vezetni a tárgyalást s a vádhatóságot Lehoczky Márton kir. ügyész képviseli. Ez ügyben a tárgyalásra kerülő eset ez: Jolsván 1915. márcz. 22-én az ottani műmalom árkanak a turbina alatti részén Német András lubényi magnezitgyári munkásnak — ki Jolsván Koncz Andrásnéál lakott — a hulláját találták meg. A vizsgálat folyamán kitűnt, hogy Machan János 21 éves jolsvai lakos, továbbá Kekenyák András 18 éves jolsvai földmives és Pansura András 17 éves jolsvai kovácssegéd — legutóbb korecsmai mindenes — márczius 21-én este 9 óra tájban a víz felett levő hidon áthaladó Német Andrást meglesték s utána menve kődobálásokkal és ütésekkel ártalmatlanná tették, aztán pénztárczáját 16 k. 60 fillér tartalommal elvették egy ezüst óralánczcai együtt, aztán a földön vérében fetrengő Német Andrást a gyorsan folyó vízzel megtelt malomárokba dobták, hol az csakhamar megfulladt. A hullaboncoláskor az áldozat lábászárára csavart kendőben 350 korona készpénzt találtak. Az ügyesség rablás és gyilkosság büntetével vádolja a tetteseket. A főtárgyalásra 31 tanu és 4 orvosszakértő van beidézve.

Apolló színház. Mult vasárnap ismét rendkívül érdekes, vonzó és változatos műsora volt az Apolló színháznak; a közönség élénk figyelemmel és érdeklődéssel nézte végig a bemutatott pompás filmeket. Különösen szépek voltak a harctéri felvételek. Ma, érdekes műsor.

A piaci drágaság. Annyit irtunk és beszélünk már erről a témáról, hogy belátjuk: kénytelenek vagyunk ebbe beletörődni, mert a mi hatóságaink és talán főképen a mi feyelmezetlen közönségünk ezen a bajon nem tudnak segíteni. — Mig Németországban ma is 3—4 szer olcsóbban lehet étkezni, mint nálunk, a hol a föld minden jót megterem: addig mi hiába beszélünk a drágaság ellen, a panaszaink csak a levegőt hozzák mozgásba. Nálunk egész sereg ember igyekszik kizsarolni a többieket, a kiknek nem terem semmijük és egy sereg közvetítő kupez összevásárolva a készletet, méginkább fölveri az árakat. Némely helyen korlátozzák az ilyen kupezeket, nálunk nem törődik velük senki s ami közönségünk is annyira feyelmezetlen és mindenki csak a maga érdekét tekint előnek, hogy a kiszabott áron felül szívesen vásárolnak és így maguk a vevők mohóságukkal fölverik az árakat. Egyes piaci cikkekért kimennek a vasuti állomáshoz vagy a falvakba s így a termelő nem hoz be árut, mikor a vásárlók érte mennek. Sőt a vasuti állomásnál — hir szerint — egyenruhás emberek veszik meg a tojást az érkezőktől. Így aztán persze a piacra nem jut a mohón elkapott cikkek közül.

Katonai szállítások. A miskolczi kereskedelmi és iparkamara közli az érdekeltekkel, hogy a m. kir. központi ruhatár pályázatot hirdet tábori szürke szövetek és pedig zubbony, köpeny, köpenybélés és nadrághoz korlátlan mennyiségben való szállítására. Részletes feltételek megtudhatók a kamara titkári hivatalában. — Ugyancsak a kamara közli, hogy a m. kir. honvéd központi ruhatár 150—200000 pár halinacsizma és 200000 drb szőrmés báránybőr mellény szállítására versenytárgyalást hirdet, mely f. évi október hó 8-án fog megtartatni. Részletes felvilágosítás nyerhető a kamara titkári hivatalában.

Fa a járásbírósnak. A feledi kir. járásbírósnak október 20-án d. e. 9 órakor árlejtés lesz a bíróságnak fával való ellátására nézve. 615 köbméter I. osztályu száraz cserés és bükkfa szállítandó 1915. december 31-ig és felerészben 1916. január 31-ig. A szállítási feltételek a bíróságnál megtekinthetők.

Tanítók a tüdővész ellen. A tüdővész elleni védekezés szociális ismereteinek terjesztésében nagy szerepük van a tanítóknak. A József Kir. Herczeg Szanatórium Egyesület, ez a par excellence tüdővész ellen küzdő társadalmi és egészségügyi szervezet évről-évre a magyar tanítószághoz fordult, hogy legyen segítségére a tüdővész elleni ismeretek terjesztésében. A tanítók az iskolájukban a jó levegőnek, tisztaságnak, rendes étkezésnek egészségügyi fontosságát már a multakban is hangsúlyozták, ujabban azonban a tuberkulózis elleni védekezés országos szervezése folytán e tanítások czéltudatosabbak lettek és érintették a fertőzés veszedelmének orvostudományi kritériumait is. A zsenge növendékek előtt a tanítók a mindennapi élet szörnyű példáival bizonyították, hogy az egészséges életmód elemi szabályainak be nem tartása minő szörnyű rombolásokat idéz elő a családokban. A tuberkulózis lakásbetegség. Ezt igazolják s legalsóbb népesség körében pusztító és nemzedékről-nemzedékre valósággal öröklődő fertőző esetek. A megismerésnek, a kórokozás e megállapításnak pedagógiai felhasználása alkalmas arra, hogy a növendékek révén az alsóbb népesség körében áldásosan terjessze az egészségügyi ismereteket. A magyar tanítószághoz helyesen ismerte fel a maga feladatát e téren s a József Kir. Herczeg Szanatórium Egyesület évről-évre konstatalhatta, hogy a tanítószághoz munkája milyen jelentékenyen segíti előre humanitárius és ismeretterjesztő tevékenységét. Ez indította az egyesületet arra, hogy legujabban egy egészségügyi tizparancsolatot is közforgalomba hozott, amelyet sok ezer számban szétküldött az iskolák vezetőinek. Ez egészségügyi tizparancsolat a következőkép hangzik: 1. Az egészség a legnagyobb vagyon és boldogság. 2. Zsugori ember az, aki a napfényel takarékoskodik. A napfény az egészség legjobb megőrzője. 3. Egészségedre vigyázz s ezzel vigyázol embertársaidra is. 4. Gondosan őrkdjél lakásod tisztasága felett. Szennyben elszaporodnak a rovarok, különösen a legyek. Ezek pedig a legveszedelmesebb betegségek terjesztői. 5. Étkezés előtt mosd meg kezedet szappannal és vízzel, nehogy veszedelmes betegségek csiráit vidd a szádba. 6. Sohase köpj a földre, mert a köpeted árthat embertársaidnak. 7. Zsongító alkohol ártalmas az egészségre. A tiszta víz a legjobb ital. 8. Sok betegséget egészen láthatatlan kis lények (bacillusok) okoznak, amelyek ellen tisztasággal és fertőtlenítéssel védekezzél. 9. Érezd ember voltodat és légy magadra tiszta, mert a tisztatlanság állati tulajdonság. 10. Gyomrod meleg, forralt étellekkel tápláld, a magas hő elpusztítja a betegségek csiráit. — Kétségtelen, hogy ez a rövid mondatokba komprimált egészségügyi tanácsadás megtalálja az utat a gyermek elmékhez és a gyermekén át a szülőkhöz. A József Kir. Herczeg Szanatórium Egyesület a tanítószághoz nemes munkáját méltányolni kívánta azzal, hogy az ország tanítói karából 10 olyan tanítót, aki a tüdővész elleni védekezés szociális ismereteinek terjesztése körül a legtöbb eredményt produkálta, 100—100 korona jutalomban, vagyis összesen 1000 korona jutalomban részesített.

Kiviteli lehetőségek az okkupált orosz-lengyel területeken. A miskolczi kereskedelmi és iparkamara közli, hogy titkári hivatalában kaphatók oly úrlapok, melyek az osztrák—magyar csapatok által megszállott orosz-lengyel területekre való árukiviteli engedélyek kérelmezéséhez szükségesek.

Eladó faj-gyümölcs.

Válogatott alma 50 fill., válogatott körte 40 fillérért kilogr.-t kapható:
Özv. Vashegyi Józsefnél
Jolsva, (Gömörvármegye).

Rendszeres házi tolvaj. Rimaszécsen Lóska Gézané szül. Tóth Margit, egy 22 éves baraccai születésű asszony, múlt év december 5-ikén a Nagy Józsefné bezárt szobáját alkulcsal kinyitotta s onnan két darab husz koronást ellopott. — Ettől kezdve rendszeresen járt lopni, mert bátorságot öntött bele az első lopás sikere. 1915. január 15-ikén már három darab huszkoronás bankjegyet emelt el, február 13-án 1 darab 20 és egy darab 10 koronás bankjegyet és aprópénzt, márcziusban megint pénzt és később fuszektit stb. stb. lopott. Ezért a sok lopásért a helybeli kir. törvényszék a bűnös asszonyt a mellékbüntetés mellőzésével csak egy havi fogházra ítélte. Az asszony ezt soknak találta és felebezéssel élt, azonban a kir. tábla is helybenhagyta az ítéletet s az f. hó 22-én jogerőssé vált.

Orosz—Lengyelországban fennálló követeléseink. A miskolci kereskedelmi és iparkamara közli, hogy a német birodalmi hitelezőknek orosz cégekkel szemben fennálló követeléseinek ügye egy külön szervre Reichsentschädigungs-kommission (Berlin, Mauerstrasse 53.) bízott. Minthogy e bizottság a magyar hitelezők érdekeit is hajlandó védelmébe venni, ajánlatos, ha az érdekeltek követeléseiket e bizottsághoz bejelentik. A bejelentés mintája a kamara titkári hivatalánál megszereshető.

Vásár után. A f. évi május hó 3-ikán megtartott ratkói országos vásár után id. Popróczki János, ifj. Popróczki Jánosné és Galó György kopárhegyi lakosok hazafelé igyekeztek s a Kopárhegy község határában levő uradalmi erdőben az ugyancsak hazafelé tartó Balogh Mihály (Kampor) kopárhegyi 42 éves földművelővel találkozott, ki nekik támadt és minden előzmény nélkül követni kezdte őket úgy, hogy id. Popróczki János és Galó Györgyön 20 napon tul, ifj. Popróczki Jánosné pedig 8 napon tul, de 20 napon belül gyógyuló testi sértéseket ejtett. F. hó 22-én tárgyalta az ügyet a helybeli királyi törvényszék s *Lehoczky* Márton kir. ügyész vádbeszéde után Balogh Mihályt jogerősen négy havi fogházra ítélte súlyos testi sértés miatt.

A „Vöröskereszt” egyesület céljaira vettük és hálás köszönettel nyugtazzuk a következő szives adományokat:

Pénzbeliek: Simon Mihály ref. lelkész temetési díját 4 koronát.

Természetben: Palm Nándorné 26 drb alma, Torma Józsefné Feled, Bódi Jánosné Serke, ifj. Balogh Jánosné Rimasimonyi és a községi bírók gyűtése: 79 drb ing, 31 drb alsónadrág, 2 drb törülköző, 4 drb lepedő, borogatóruhák, és egy kevés foltnak való vászon, Demeter Józsefné Uzapanyit 8 drb tojás. *Az elnökség.*

Elszámolás. A városunkban elhelyezve volt cs. és kir. 5. gy. ezred zenekara részére adományoztak: dr. Kovács László 5, Füredi Pál 5, Percz Samu 5, dr. Baksay Dezső 5, dr. Szabó Károly 5, Marikovszky Géza 5, dr. Löcherer Tamás 6, Sichert Károly 5, Fényes Sándor 5, Letkovics Ferencz 4, dr. Institórisz Endre 5, dr. Lichtschein Adolf 4, Szabó József 2, dr. Weinberger Rezső 2, Juraskó Jakab 2, dr. Ráróssy Gyula 5, Konez Károly 2, Máthé Jenő 2, Benkovics Gyula 1, N. N. 1, Fábry Zoltán 5, Angyal István 2, Tóth Béla 2, Lengyel Samu 2, Hoselitz S. 2, Hecks Bertalan 4, Simon Mihály 2, Ifj. Rábely Miklós 2, Weisz Dávid 2, Gémes Béla 2, Dickmann László 2, Friedmann Zsigmond 1, Grosinger Miksa 5, Baksay J. és fia cég 5 korona, összesen 114 K. Ebből a nálam levő nyugták szerint 5 tonna sörért kifizettem 78 koronát. Maradvány 36 korona. — Ezen összeget az adakozók szives beleegyezésével hadi jótékony célra fordítottam. Rimaszombat, 1915. szept. 27.

Dr. Kovács László, polgármester.

Szerkesztői üzenet.

H. O. „Ott messze keleten.” Versnek vers, de szeméje és gondolata nem emelkedik a költészet magaslatára. A tudósításokat köszönettel fogadjuk.

F. R. Megütik a „Csarnok” mértékét.

N. B. Közöljük, ha rá kerül a sor.

U. B. „A határról” — jönni fog.

Stella C. Cordis. Megkaptuk, jönni fognak.

Eladó must.

100 hektoliter kiváló jó minőségű must eladó **Benyo Béla** és **Géza** almágyi szőlőbirtokosoknál.

Szüret kezdete október 9-én.

Tojásos tarhonyát

tiszta nullás buzalisztból készítve 5 kilogrammos csomagokban 10 koronáért **bérmertve** szállítok a pénz előzetes bevétele ellenében **ZIEGLER F., Nagymegyer,** (Komárommegye).

HUDECZ ISTVÁN

KÁLYHÁS

RIMASZOMBAT, Tompa-utca 20. szám alatt.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy **Rimaszombatban, a Tompa Mihály-utca 20. sz. alatt**

cserépkályhaipart

létesítettem és az e szakmába vágó összes munkáknak pontos, izléses, gyors és jutányos árak mellettit eszközölésért vállalom. — A n. é. közönség ez irányban szives megkeresését kérve, maradok

kiváló tisztelettel:

3—3

Hudecz István kályhás.

BÉRBEADÓ

a rimaszombati református egyház tulajdonát képező kishegy-dűlői

szántóföldek

— körülbelül 59000 □ öl — a vasut mellett, folyó év **október hó 1-től** bérbé adatk. — A bérelni szándékozók zárt ajánlataikat. Nagyságos **SAMARJAY JÁNOS** egyházi főgondnok urhoz adják be.

Ujságpapiros

(csomagoláshoz) kereskedők, mészárosok, hentesek részére jutányos áron kapható e lap kiadóhivatalában.

KERESEK

azonnali belépésre egy kisasszonyt, ki a magyar, esetleg német **levelezésben, gép- és gyorsírásban** és a **könyvelésben** jártassággal bír. — Pályázatok **JELLINEK BERTALANHOZ** Rimaszombatba küldendők.

Kiadó lakás és bolthelyiség

Andrássy-utca 1. számú házban egy szép, egészséges 3 szobás lakás és egy bolthelyiség **azonnal bérbé vehető.** Értekezhetni: **Andrássi fényképészszel.**

Tanulóul

Egy 13—14 éves fiú — ki magyarul helyesen írni és kifogástalanul olvasni tud, **nyomdásztanulóul**; továbbá egy másik 13—14 éves fiú — ki írni és olvasni tud, **könyvkötőtanulóul** felfogadtatik **idősb Rábely Miklós Fia** rimaszombati könyvnyomdájában

Hirdetéseket

e lap részére elfogad

a kiadóhivatal

Tompa-utca 10. és

Ifj. RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedő

Deák Ferencz-u. 20. sz.

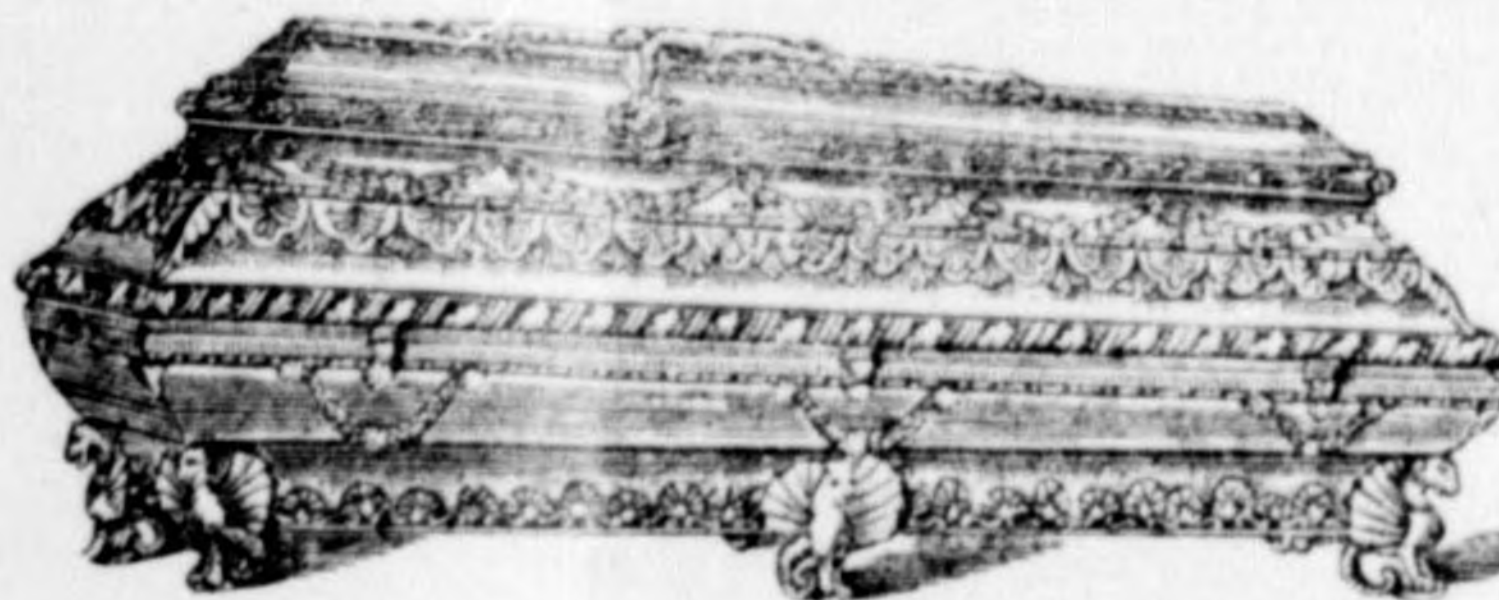
ZAVADSZKY EDE ezelőtt HOLLÓSY JÓZSEF

1—*

TEMETKEZÉSI VÁLLALATA

RIMASZOMBAT, DEÁK FERENCZ-UTCZA 24. SZ.

Van szerencsém a helybeli és vidéki tisztelt közönség szives tudomására hozni, hogy a néh. **HOLLÓSY JÓZSEF**-féle temetkezési vállalat a **Deák Ferencz-u.**

„**ZSUFFA**”-féle házban van elhelyezve, hol nagy raktárt tartok mindenféle **érecz- és fakoporsókból**, valamint a temetkezésekhez szükséges összes kellékek s felszerelésekkel, mi nélkül azon helyzetben vagyok, hogy bármilyen diszes vagy egyszerű temetések rendezését, nemkülönben a temetésekkel járó összes teendőket, hullaszállításokat és exhumálásokat is, a legszolidabb feltételek mellett vállalhatom.

A helybeli és vidéki n. é. közönség jóakaratu pártfogását tisztelettel kéri:

ZAVADSZKY EDE RIMASZOMBAT, Deák Ferencz-utca 24.